

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

1. Φάκελος με έρωτήσεις σχετικές με τό έθνεματα.

Έκπαιδευτικά προγράμματα του Μουσείου Μπενάκη

Δύο σύγχρονες τάσεις κοινωνικής πολιτικής έχουν δώσει σέ πολλά μέρη του κόσμου καινούριο χαρακτήρα και ιδιαίτερη θέση στά μουσεία κάθε ειδικότητας, μέ νέες προτάσεις γιά τόν τρόπο λειτουργίας τους.

Ή μία τάση άφορά τή φροντίδα γιά τόν «έλευθερο χρόνο» τών άνθρωπων και τίς δυνατότητες πού δίνονται γιά τήν ίκανοποιητική και άποδοτική χρησιμοποίησή του άπό τόν καθένα. Ή άλλη τάση άφορά τήν κοινωνικοπολιτιστική πολιτική, δηλαδή τήν πλατύτερη έπαφή του Κοινού μέ τά πολιτιστικά θέματα, μέ στόχο γενικότερα τήν έξέλιξη τής κοινωνίας.

Ο ρόλος τών μουσείων, σέ σχέση μέ αύτές τίς τάσεις, είναι διπλός. Από τή μιά μεριά ή παραδοσιακή έννοια τού χώρου, ό τόπος γιά τή διατήρηση τής πολιτιστικής κληρονομιάς, πού ταυτόχρονα περιλαμβάνει τή συντήρηση τών άντικειμένων και τήν έρευνα, κι άπό τήν άλλη ό χώρος διπού τό Κοινό συναντά τήν Τέχνη, άποκτά τοπική συνείδηση, ώθείται στή δημιουργία.

Αίμιλια Γερουλάνου

Αρχαιολόγος Μουσείου Μπενάκη

Τό θέμα, πού έχει άπασχολήσει συστηματικά όργανοι μόνος ή UNESCO και το Συμβούλιο της Ευρώπης, είναι ότι, παρόλο που σέ δλα τά μουσεία έχει αύξηση ο όριμός των έπισκεπτών, τό είδος τών έπισκεψών δεν έχει άλλαξει.

Συνέδρια και μελέτες πάνω σ' αύτό τό θέμα κατέληξαν σε δριμέσια συμπεράσματα, πού συνοψίζονται περιπού στα έξη:

1. Τά μουσεία πρέπει νά είναι πιο ζυντανά και πιο γοητευτικά, ώστε νά τραβούν περισσότερο τό ένδιαφέρον του πλατύτερου Κοινού.

2. Πρέπει νά βρεθούν τρόποι που νά βοηθήσουν στην πλατύτερη διάδοση τών δραστηριοτήτων τους, όπως π.χ. τά μέσον μαζικής ένημέρωσης, κινητές έκθεσης, πληροφόρηση κτλ.

3. Νά υπάρχει άνοικτός διάλογος με τό Κοινό και κριτήρια πιο δημοκρατικά στις έπιλογες γιά δραστηριότητες, ώστε νά καλύπτονται οι άναγκες τού Κοινού.

4. Νά άρχισουν διλες αύτές οι διαδικασίες από τή παιδική ηλικία, γιατί μόνο τότε θά έχει έκπαιδευτεί τό Κοινό στό νά έχει δεσμούς με τό χώρο τού μουσείου.

Γιά τήν πρόδοδο σ' αύτά τά σημεία, συνεργάζονται συχνά φορείς κρατικοί, ή Τοπική Αυτοδιοίκηση, έκπαιδευτικοί, τό πρόσωπο τών μουσείων και έκπρωτοι άλλων πολιτικιών τομέων, καλλιτέχνες κλτ.

Στήν «Αγγλία ύπαρχε ειδικευμένη έκπαιδευση γιά άνθρωπους που άσχολούνται με «Έκπαιδευτικά Πρόγραμματα» σέ μουσεία και λειτουργούν 84 Υπηρεσίες γιά νά καλύψουν τίς άναγκες αυτών τών προγραμμάτων. Στήν «Αμερική, στό Βέλγιο και σέ άλλες χώρες ύπαρχουν μουσεία ειδική φτιαγμένα γιά παιδιά, άλλα πού δημιουργούν άνωπαστάσεις από τό παρελθόν και άλλα πού

έχουν σκοπό νά παρουσιάσουν στά παιδιά τομείς τής καθημερινής ζωής και διάφορες έμπειρies, όπως λατρεία, αγροτικές άσχολίες, βιοτεχνίες κλτ. Ειδικές έκθεσεις, συχνά πειραρέμνες, άκομη και πρεσοτιμάσμενο υλικό γιά τή χρήση τών σχολείων, είναι μέσα που έχουν χρησιμοποιηθεί στή Σουηδία, σέ χώρες τής Αφρικής, στό Μεξικό και άλλων. Γενικά μπορούμε νά κενεύσουμε δύο κατευθύνσεις στά «Έκπαιδευτικά Πρόγραμματα» που έφαρμοδονται από πολλές χώρες - μέλη τού International Council of Museums (ICOM) και τού Committee for Education and Cultural Action (CECA).

«Η πρώτη έπιδωση είναι τά παιδιά νά γνωρίσουν τό μουσείο, και με τή βοηθεία τών έκθεμάτων νά κατανοήσουν καλλιέργεια τό άντικευμένο τής γνώσης. Νά ένδαφερθούν, νά χαρούν, ώστε νά προχωρήσουν πρός τό πειριχόντον τής δεύτερης έπιδωσης, πού είναι ή δημιουργία, ή ένεργοποίηση και ή συμμετοχή τών παιδιών σέ δραστηριότητες που προτείνει τό μουσείο. «Η ψυχολογία τών παιδιών είναι βασικής γνώμονας γιά τήν άποδοτική όργανωση τών προγραμμάτων και δύο πιο άντει και μέ κέφι είναι στημένα τόσο μεγαλύτερη απήχηση έχουν. Πειράματα, ίδεες και προσπάθειες έχουν γίνει πολλές σ' δό τόν κόμο και συχνά συναντά κανείς σέ ένα μουσεία όμάδες παιδιών που άσχολούνται με ένθουσιασμό σέ κάποιο άνλαγο πρόγραμμα. Στόν τόπο μας, τά έκπαιδευτικά πρόγραμματα δέν έχουν εύδοκημοει. Οι άπλες ένανγήσεις μαθητών τών σχολείων οι σ τόποι που πά παιδιά συνήθως έπισκεπτονται τά μουσεία δέν πετυχαίνουν τίς περισσότερες φορές τή δημιουργία οικειότητας με τό περιβάλλον και μάλλον τ' άφηνουν άδιάφορα.

Στόν τόπο μας, τά έκπαιδευτικά πρόγραμματα δέν έχουν εύδοκημοει. Οι άπλες ένανγήσεις μαθητών τών σχολείων οι σ τόποι που πά παιδιά συνήθως έπισκεπτονται τά μουσεία δέν πετυχαίνουν τίς περισσότερες φορές τή δημιουργία οικειότητας με τό περιβάλλον και μάλλον τ' άφηνουν άδιάφορα.

Τό 1979, χρονιά άφιερωμένη από τον ΟΗΕ στό Παιδί, τό Μουσείο Μπενάκη δρχίσε νά μελετάει και κά ν πειραματίζεται πάνω σέ προγράμματα με έκπαιδευτικό χαρακτήρα.

Τό πρώτο έκεινο πρόγραμμα ήταν μελετημένο γιά παιδιά 7-12 χρονών, λειτούργησε γιά 20 ήμέρες γύρω στά Χριστούγεννα, στή αιθουσας λαϊκής τέχνης και πήραν μέρος σ' αύτό περίπου 600 παιδιά. Στήν άργανωση τού παιχνιδιού και στόν τρόπο συνεργασίας με τά παιδιά πολύτυπη ήταν ή θοήθεα τού Σώματος «Ελλήνιδων Όδηγων». Τό πρόγραμμα δρχίσε μέ κατατοπιστή προβολή γιά τή λαϊκή τέχνη και το περίπου 50 παιδιά που έπαιρναν μέρος χωρίστανταν σέ μικρές ομάδες (πέντε-πέντε), άναλογα μέ τήν ληική τους. Συνοδεύονταν από συνομηλίκο παιδιά που είχαν ήδη ξανατάξει τό παιχνιδι κι από ένα Στέλεχος τών Όδηγων, που τούς ήμπασε στήν άτμαφορα που παιχνιδιού μέ κάποιο άνλαγο παραμύθι. Τά παιδιά έθρισκαν, σέ Φακέλους πουύ έπαιρναν, έρωτησεσ σχετικές με έκθεμάτα τής λαογραφικής συλλογής, πάντα άναλογα μέ τήν ληική τους. Οι μικρές ομάδες και οι ήπιευθυνοι, που φρόντιζαν γιά τήν άντει διακίνηση τών παιδιών στό χώρο, τό γεγονός ότι οι αιθουσες αύτές δέ δέχονταν τό Κοινό δησ ράπτων σύνε τό πρόγραμμα, τό μελετημένο παιχνίδι κι ο ένθουσιασμός τών παιδιών συνέθαλαν στήν αναμφιστήτη επιτυχία τού πρώτου πειράματος. Σημαντικό ώρ αποτέλεσμα είναι τό δι κατόπιν οι Όδηγοι, μέ τή θοήθεα άρχιολογών, προσάρμοσαν αύτό τό πρόγραμμα και τό έπαιξαν 5.400 Όδηγοι σε 75 πολεις και χωριά σέ άντοτοιχα μουσεία και συλλογές, άρχαιολογικές, θυαντινές - εκκλησιαστικές και λαογραφικές.

Γ' αύτά τά προγράμματα έτοιμάστη-

2. Σχέδιο από τά «χρωματιζώ τις κάρτες μου».

3. Πλακάκι που τά χρωματίζουν τά παιδιά.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ
Ειδικότητα παιδιά

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ
ΦΡΟΝΤΙΖΟΝΤΑ

ΛΑΪΚΗ
ΤΕΧΝΗ
ΜΑΡΙΑ ΚΕΛΙΝΗΣ - ΦΑΜΙΛΙΑ

4. «Μουσείο Μπενάκη, Λαϊκή Τέχνη», έκδ. Ερμής.

καν 3 θιβλιαράκια με κάπου 40 διαφάνεις τό καθένα και με σύντομη κατατόπιτη για την έποχή και την τέχνη πού θα πάνσοχολούσε την κάθε όμαδα. Παράλληλα, έγιναν τότε προσπάθειες στο Υπουργείο Παιδείας τό έποιμα αυτό ίιλικό νά πολιτιλαδιαστει και νά διοχετευτει στά περίπου 2.000 σχολεία πού ήταν ήδη έποτιλμένα με μηχανήματα προβολής, τά όποια ώστόσο εμεναν άχρησμοποιήται, γιατί δεν υπήρχε καμία μέριμνα για την προμήθεια έποπτικού ίιλικού. Δυστυχώς η προσπάθεια σταμάτησε στην αξεπέραστη άδιαφορία τών άντιστοιχων Υπηρεσιών τού ύπουργειου.

Τό Μουσείο Μπενάκη θέλησε ίιστερα νά πλουτίσει τά Έκπαιδευτικά Προγράμματα και μέ άλλες δραστηριότητες έπιδωκόντας πάντα την άντιστοιχία τών παιδών με την παραδοσιακή τέχνη. Γι' αυτόν τό σκοπό έκανε σειρά άπο έκδοσεις.

Ός σήμερα έχουν κυκλοφορήσει: Γιά μικρά παιδιά, φάκελος με σχέδια για ζωγραφική «Χρωματίζω τίς κάρτες μου», δύο τά παιδιά άντυργάφουν τό χρώματα άπο τα πρόπτυ πού τούς δίνονταν. Χωρίς ή δραστηριότητα αυτή νά άφηνε περιθώρια για πρωτωθυλία και φαντασία, φέρνει τά παιδιά σε άμεση έπαφη με τό σχέδιο και τούς χρωματισμούς, που για νά τους πετύχουν χριείσται νά κάνουν συνδυασμούς τών κοινών χρωμάτων πού έχουν συνήθωσαν στή διάθεσή τους. Στό φάκελο ίιπάρχουν και προτάσεις για τρόπους χρησμοποίησης τού ίιλικού.

Άντιστοιχη ίδεα γιά λίγο μεγαλύτερα παιδιά και μέ έντυπωσιακό άποτέλεσμα ήταν τό πλακάκι πού κυκλοφόρησε σε λίγα άντιτύπα, με σχέδιο άπο πιάτο τής Νίκαιας, πού χρωματίζονταν με χρώματα μιάλτου. Τό 1980 τυπώθηκε άπο τίς έκδόσεις «Έρμης» τό θιβλί της Μαρίας Κυνηγού Φλάμπουρα «Μουσείο Μπενάκη, Λαϊκή Τέχνη», άπλο ίδιοπορικό στίς αίθουσες τής λαϊκής τέχνης με πληροφορίες, έπειγησίες και χρωματιστής φωτογραφίες. Τό θιβλί κυκλοφόρησε έλληνικά και άγγλικά και σέ 4 χρόνια έχει πουλήσει 3.500 άντιτύπα.

Τό 1983, πάντα για παιδιά τού Δημοτικού, κυκλοφόρησαν σχέδια γιά χαρτοκολλητική τού Σταμάτη Ζάννου, έμπτυνεμένα άπο παραδοσιακά θέματα τής κεντητικής, όπως γοργόνα, πουλάκι και καράβια.

Σέ μεγάλα παιδιά, άλλα και έντηλικους άποτείνεται τό πάζλ με 500 κομμάτια και παράσταση τής ναυαρ-

χίδας τού 'Ανδρέα Μιαούλη «Αρης» άπο ίιπάρχουνα. Όπως και τά άλλα χειροτεχνήματα, μπορει και αυτή ή είκονα, άφου περαστει μέ κόλλα, νά κρεμαστει στό τοιχό.

Μέ σκοπό, τέλος, νά κάνει προσιτό τό πλούτο τών έλληνικων κεντημάτων στη χρήση τής σημερινής κοπέλας ή τής γνωνίας πού δοχείται μέ τό έργοχειρο και νά άποπροσανατολίσει τίς έπιλογές προτύπων άπο τίς κακούγουστες μαρκήσεις, τά τοπιά καί τά άλλα ξενόφρατα θέματα, ή 'Αμαλία Μεγαπάνου διάλεξε, κέντησε και δημιουργει τρεις τόμους με σχέδια και δηδήγεις γιά κεντημάτα, έμπνευσμένα δλα άπο κεντημάτα και ύφαντά τού Μουσείου Μπενάκη. Τά 2000 άντιτύπα πού κυκλοφόρησαν μέ τόσο γρήγορο ρυθμό δείχνουν τή δύνα πού ίιπάρχει γενικότερα γιά δημιουργικές άσχολεις ποιότητας και για την καλαισθησία πού έκπειται ή παραδοσιακή τέχνη.

Έκτος, όμως, άπο τήν έκδοτική αυτή δραστηριότητα πού άποτείνεται σέ άτομα, όπως έδαλλου συνέβασαν και μέ τό πρώτο έκπαιδευτικό πρόγραμμα, τό Μουσείο Μπενάκη προχώρησε στή κατάρτιση προγραμμάτων γιά νά έξυπητρησει τά σχολεία πού έρχονται χωρίς ίδιαιτέρη προετοιμασία, συνήθωσα γιά άπλη ίιποταπόδη ξενάγηση. Ό χρόνος τους είναι λίγος και τό μουσείο δεν μπορει νά ίιπολογίζει συνεχώς σέ περισσότερους ύπευθύνους πού θα θοιβάσουν σέ ποι περίπλοκο και περιεκτικό πρόγραμμα. Τά προγράμματα αυτά λειτουργούν συνήθωσα μόνο μέ έναν ίιπεύθυνο. Ό

στόχος τους είναι νά φέρουν τό παιδιά σε έπαφη με τά έκθματα τού μουσείου, μέσα σε εύχαριστη, διασκεδαστική και φιλική άτμοσφαιρα. Α'μεσος σκοπος δέν είναι ή άποκτηση γνώσεων. Πιστεύουμε ότι αυτό θά έρθει σέ δεύτερο στάδιο, όντι έπειρες άπο τήν έπισκεψη είναι θετικές. Τό παιχνίδι κι ή δραστηριοποίηση, ή παρατήρηση, ή σύγκριση κι ή ταύτιση είναι λειτουργίες πού δημιουργούν τήν οικειότητα πού θά άρχηγει σέ μεσαότητα έπαφης με τά άντικειμένα.

Η προσπάθεια τού μουσείου έχει ως άφετρια τή διαφροποίηση τού προγράμματος άπο κάθε συνειρμό πού έχει σχέση με τό σχολείο ή τό μάθημα. Πρώτη δυσκολία είναι νά παιστούν τά παιδιά άπο παιχνίδι τού μουσείου δέν περνούν κανενός ίδιους έξεταση. Έτσι, στα ματάεις ή άγνωστα νά δει ή ένας άπο τόν άλλο, νά άντιγράφουν, νά βεβαιωθούν δτι τά έχουν συντάστα. Οι περισσότερες έρωτήσεις δέν προϋποθέτουν γνώσεις και πολλές δέν έχουν σριμένες άντησησι.

Τά προγράμματα αυτά είναι τρία: Τό ένα είναι για παιδιά τής Β' και Γ' τάξης τού Δημοτικού, τό δεύτερο τής Δ', Ε' και ΣΤ' και τό τρίτο γιά τό Γυμνάσιο. Τό δύο πρώτα κινούνται στό τμήμα τής λαϊκής τέχνης και τό τρίτο στή βυζαντινή και μεταβυζαντινή αυλογή. Κάθε πρόγραμμα άρχιζει μέ είκοσιστεπτή προβολή, πού καταποτίζει τά παιδιά στό χώρο διου θα κινηθούν. Α'κολουθει άπλη έξηγηση

Αίθουσα ΙΧΧΙ

Πελώνεισα στό θεάτρου τού Μουσείου, στήν αίθουσα ΙΧΧΙ. Στον αίθουσα πού τού τοποθετήθηκε η θέση θεάτρου, τό ίδιο από στάδιο έχει στην αίθουσα ΙΧΧΙ την θέση θεάτρου.

Πάσα άπο τά παραδότα τά θεάτρου ιιπάρχουνα στής περισσότερος θέματα.

κρανιδέλιος	ελλειπείας	πίσθιος	λαυτός
λαΐς	οιδές	χελιδόνι	περιστέρη
λεοπάρδαλη	δάνοι	τύρος	οιδός

Πάσα άπο τά παραδότα τά θεάτρου ιιπάρχουνα στής περισσότερος θέματα.

Αίθουσα ΙΧΧΙ

Στήν βιτρίνα 212, έβαλ
ή χωνεύσα πορεύεις διά
τά ζώα της Ναυαρινών,
πολιούχων τού κάστρου
και πολέων.
Στό πέδιο της πορεύεις
πού βλέπεις δύο
οπέραρχους δύο άδη.
Μηνούς νά τά δοτές,
πολιούχει τά μέ.

*Τήν τολευτώσα περιπέτεια στό ίδιο δείπνο.
Μηνούται σου τά δεις τήν βιτρίνα 308.

Επί τετράστια 251 (όποιες ή
μετατέτατες είναι με την
πλευρά του "Αρρενί", επειδή
το ίδιο ήταν αύτη, τη δραστική
την παρατητήσανταν).

Πανάς είναι το πρόσωπο που διατελεύεται:

"Οι νέοις διάδοχοι":
1) γυναικείος
2) γυναικείας
3) τοπείς νεανιών

Στην είκοσι τέταρτη στο τοπές, είναι ζευγάρι έντερος σκούρη για το καθημερινό^ν χρώμα. Στην πάνω τετραγωνικά σημείωνα τρία άντρα πού πεντάεις
δύο είναι γυναικεία.

Παρατείνεται στην σελίδα, στην αρίστη πλευρά:

"Από τό έντυπο για τά παιδιά τού Γυμνασίου

Άλφρεδος VII

Ως παρατητήσαντας από το τέλος αυτής της εποχής διατηρούσαν από
κάποια σημεία πολλές τις αναγνώσεις της παραδόσεως της αρχαίας ελληνικής
και της μεσαίας παραδόσεως.

"Τι θεωρείς πως αναγνώσεις με πολλές πού πεντάεις και διάσταση
της παραδόσεως διαβάζεις με τα παρατητήσαντα που στέλνεις να τη διαβάσεις
διαδικτυακά;

Παρατείνεται Ηλιός γραμματιστής Επιδαύρειος που έγραψε
διαδικτυακά περί της παραδόσεως της διδακτορικής:
Παρατείνεται την ημέρα της είσοδου του Αντιπροσώπου της Ελληνικής Δημοσιότητας:

μελετημένης:

γνωστής:

της ίδιας:

ταχύτητας:

θεωρείς:

Ηλιός: μητρική γλώσσα απόσπασμα:

school children that would have been led there rather unprepared.

Special effort has been given so that the educational programs of the Museum to appear afresh and entirely differentiated from the idea of school teaching. Children must be persuaded that by playing games in the Museum they do not pass any kind of test. No dishonest competition or cheating is needed. Most questions do not demand special knowledge to be answered or do not have definite answers. Two of the programs are purposed for children of elementary school, while a third is addressed to high school attendants.

The Administrative Committee of the Benaki Museum recognizing the importance of the educational programs has decided to create a new, separate Department. The new scheme brings along new perspectives and plans, as well as problems that must soon be solved.

A broad cooperation of all the Museums on this subject is a necessity. The involvement of the Ministry of Education in the issue, in a later stage, will be essential as well as critical for the result. Moreover, the engagement of the various cultural and educational societies in the reinforcement of the relation between children and our cultural heritage will undoubtedly contribute to the promotion of the country as a whole.

Παραδείγματα Έκπαιδευτικών Προγραμμάτων

Α. Για τη γνωριμία των μουσείων διοργανώνονται:

α. "Έκθεσες με κάποια ειδικό θέμα, που θοβάνε τα παιδιά τά παιδιά νά συμπληρώσουν τις γνώσεις τους και νά άποχτονταν πληρέστερη εικόνα τού θέματος.

β. "Έντυπα και βιβλία ειδικά γραμμένα για παιδιά γύρω από τημάτα και ή έκθεματα του μουσείου. Έχουν το πρόσων ότι τά παιδιά τά παιρίνουν στο σπίτι κι έτσι βρίσκονται συνχρόνα στήν άμυδροφάρα και κοντά στά έκθεματα του μουσείου.

γ. Προβολές καταποτικιστικά για κάποια έποχη, άλλες χώρες ή παρουσιαστή κάποιου καλλιτέχνη με στοιχεία συγκριτική. Είναι τρόπος συναρπατικός για νά διδαχτούν όποιοιδήθεν θέμα τέχνης, και προσφέρει πολλές δυνατότητες για συνδυασμούς, διπλές θέσης, κείμενα, μουσική κτλ.

δ. Έπιπεικθείς που δεν έχουν μόνο τη μορφή της άπλης ξενάγησης άλλα πότε είναι έντοπισμένες σε κάποια ειδικό θέμα και αύτο και μόνο καλύπτουν ή συντανεύονται από τό μουσείο όπως για τό πάροινει κάποιο μηχάνημα ή πώς ύψανονται οι γυναικες στόν άργαλειο κτλ. "Άλλες έπιπεικθείς προγραμματίζονται με διάσκεψη τά διδάκτειν υπάλη τού σχολείου. Άστε ων είναι άμεσα διπλικό συμπλήρωμα τού μαθήματος. Ακόμα στη διοργάνωση τών έπιπεικθείων υπάρχει σκέψη και φροντίδα για τήν άνετη διακίνηση τών άνταρτων στό μουσείο. Τέλος, συχνά γίνεται κατορθώτο τά παιδιά νά μπορούν μερικά από τά άντικείμενα νά τά πάνουν στή χέρια τους για νά έχουν τήν άμεση έπαφη και με μά άκρω αισθήση τόσο σημαντική για τά παιδιά.

ε. Παραστάσεις με τή θωβίθεα θιάσων και ήθωποινή ή μουσικών διοργανώνονται και ζωντανεύονται για τά παιδιά πρωτηκότητες, φορεσιές, τρόπους ζωής, παραδοσιακούς ή ένους. Συχνά τέτοια προγράμματα περνούν και στήν τηλεόραση και φτάνουν έτσι σε μέρη μακρινά σ' άλογκη τή χώρα.

β. Για τά παρακινθύνουσα σ δημιουργία και για νά δραστηριοποιηθεί ή συμμετοχή παιδιών στά προγράμματα διοργανώνονται:

α. "Έργαστρητήρια διών τών ειδών, όπως πληρού, ώμαστης, διακοσμητικής, χαλκού κτλ. "Έκτος από τό κίνητρο για παρατήρηση τού άντικείμενου, ή άπασχόληση με τά έργαστρηα θοηθά τά παιδιά στήν έκφραση, στόν έπαγγελματικό προσανατολισμό και

γενικότερα στήν άναπτυξη τού καλλιτεχνικού αισθητηρίου τους.

θ. Τό άνεβασμα παραστάσεων θεάτρου ή κουκούλαθετρου όπο τά ίδια τά παιδιά τά φέρνει σε στενή έπαφη με τήν κάθε έποχη που ζυντανεύονται, τα κάνει νά μπανούν στήν ματσάραπη της και φτάνει ή άποδοση τους ών τό σημείο νά διοργανώνουν με τή βοήθεια του μουσείου φεστιβάλ, για τά άντια κινητοποιείται μεγάλο μέρος της κοινότητας. Τά παιδιά ντυνούνται με φορεις τής έποχης, φτιάχνουν άνηκνα και άναγκαστικα μελέταν πολλούς τομείς που άφορούν το θέμα τους.

γ. Παχιδία μέσω στά μουσεία διαγνωστικά ή όχι μέριτησεις γύρω από τά έργα τέχνης, τό άντικείμενο τους ή τήν τεχνοτροπία τους, προσαρμοσμένα σε διάφορες ήλικες, άκρων και τό «κυνήγι τού θησαυρού» έχουν άποδεχείται σημαντικά μέσα για τήν εντόνη κινητοποίηση παιδιών σε μουσεία ή και άρχαιολογικούς χώρους.

δ. Δημιουργικές όχασηλες που παίρνουν τα παιδιά μαζί τους, όπως χειροτεχνίες, χωραρικές κτλ., τά κάνουν νά άσχοληται με τό μουσειακό άντικείμενο μόνα τους στό σπίτι τους και τούς μένει κάπι σημαντικό ω δικό τους άντικείμενο, π.χ. αντίγραφο που έφτιαξε το καβένα μόνο του, άμεσα με σχέση με τά εκβάτα τού μουσείου και με τήν τέχνη. Δέν είναι άπιστω ή τέτοια άρχη νά άσχοληται άργοτέρα σε πραγματικά καλλιτεχνικές δημιουργίες.

ε. Στήν ίδια ίδια άποσκοπούν και οι άσηγες και ή θωβίθεα που προσφέρουν πολλά μουσεία στή δημιουργία συλλογών και άνταλλαγών, ιδιαίτερα στά μουσεία Φωκικής Ιστορίας.

θ. Η έρευνα, οι μελέτες και ή άνοικη συζήτηση είναι δραστηριότητες που ένισχονται για νά αισθανθούν τά μεγαλύτερα παιδιά και οι νέοι ότι τό μουσείο, μαζί με τή βιβλιοθήκη του και τά άρχεια του, είναι δικός τους χώρος, δημιουργούν, μαρφώνονται, άποχοτών τίς πρώτες έμπειρες για έπιστημανική ειδίκευση.

Αύτο πού δίνει άκμη καλύτερα άποτελέσματα είναι ό συνδυασμός πολλών δραστηριοτήτων και ίδιαίτερα μιάς δραστηριότητας που θοηθεί στή γνωριμία τού μουσείου ή τήν τέχνης γενικότερα με μά δημιουργική άποσχόληση.